

ГРОМАДСЬКА СПІЛКА «УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»



ЗАТВЕРДЖЕНО
Голова ГС «УАІТ» В. О. Галушко
«06» жовтня 2026 р.

ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації вчителів, асистентів учителів,
керівників та заступників керівників закладів загальної
середньої освіти

«ШІ ДЛЯ ОСВІТЯН: ДОБРОЧЕСНЕ ВИКОРИСТАННЯ
ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ»

Запоріжжя – Дрогобич, 2026

Розробник: Громадська спілка «Українська асоціація інноваційних технологій» (ЄДРПОУ 43569578), м. Запоріжжя / Дрогобич, <https://uait.org.ua>, admin@uait.org.ua.
Автори-укладачі: Александров М. О., PhD, доцент ДонНТУ; Уваров Д. Ю., магістр програмування, магістр психології.

Напрямок підвищення кваліфікації: цифрові технології педагогічної діяльності на рівні базової середньої освіти (напрямок експериментального проєкту «Гроші ходять за вчителем»); цифрова компетентність.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності (наказ МОН від 10.12.2021 № 1340; реєстр типових програм платформи «Вектор»). Авторська адаптація, модуль 1 (генеративний ШІ, промптинг, нормативні засади) і тема 4.3 (автоматизація рутини): 8 год із 30 (до 30 % обсягу); модулі 2–5 конкретизують зміст типової програми (цифрові ресурси, оцінювання, безпека, інклюзія) на інструментах ШІ.

Термін дії програми: з 06.10.2026 до 31.08.2029.

Рецензенти: рецензія додається окремим документом.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми зумовлена стрімким входженням генеративного штучного інтелекту в щоденну роботу вчителя: за даними опитувань освітян (Державна служба якості освіти, 2025) значна частина педагогів України вже використовує ШІ-сервіси для підготовки уроків, проте без системного розуміння їхніх меж, ризиків для персональних даних учнів та вимог академічної доброчесності. Інструктивно-методичні рекомендації МОН (2024) і настанови UNESCO (2023) визначають учителя як відповідального користувача ШІ, який має вміти перевіряти результати, захищати дані й моделювати доброчесну поведінку для учнів.

Програма орієнтована на вчителів, які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти в 5–9 класах, і показує, як генеративний ШІ допомагає реалізувати ключові вимоги НУШ: компетентнісні завдання трьох рівнів, диференціацію для учнів з особливими освітніми потребами, формувальне оцінювання та зворотний зв'язок, а також скорочує адміністративне навантаження. Усі практичні роботи виконуються на власних матеріалах учасників, тому результатом навчання є готові до використання уроки, завдання та правила роботи зі ШІ в закладі.

Програму розроблено з урахуванням: законів України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змінами), «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX (зі змінами), «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI, «Про авторське право і суміжні права» від 01.12.2022 № 2811-IX; Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800, зі змінами); постанови Кабінету Міністрів України від 05.11.2025 № 1439 «Про реалізацію експериментального проєкту щодо закупівлі послуг з підвищення кваліфікації та супервізії педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти» та наказу МОН від 09.12.2025 № 1608; Державного стандарту базової середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898); Концепції «Нова українська школа» (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р, зі змінами); професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ МОН від 29.08.2024 № 1225); Інструктивно-методичних рекомендацій щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти (МОН, 2024); Типової програми підвищення кваліфікації з розвитку цифрової компетентності (наказ МОН від 10.12.2021 № 1340).

Цільова група: вчителі, які викладають у 5–9 класах закладів загальної середньої освіти (усіх предметів), асистенти вчителів, керівники та заступники керівників ЗЗСО

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЕКТС).

Особливості реалізації програми: дистанційна форма (онлайн-заняття наживо, синхронно) або очна (м. Дрогобич, м. Трускавець) за погодженням з групою; 5 тижнів, 2

заняття на тиждень по 3 академічні години; група до 12 осіб; усі практичні завдання виконуються на власних матеріалах учасників у безкоштовних версіях інструментів (функціонал і ліміти безкоштовних планів можуть змінюватися; платні підписки не вимагаються); відеозаписи занять доступні учасникам 30 днів; пропущені заняття відпрацьовуються на додаткових консультаціях.

Мета підвищення кваліфікації: формування в педагогічних працівників компетентностей безпечного, доброчесного та педагогічно доцільного використання генеративного штучного інтелекту для планування уроків, диференціації навчання, оцінювання, створення мультимедійних матеріалів і зменшення адміністративного навантаження відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти та професійного стандарту вчителя.

Завдання підвищення кваліфікації:

- пояснити принципи роботи великих мовних моделей, їхні можливості, обмеження, упередження та вартість
- навчити складати ефективні запити (промпти) для підготовки уроків, завдань і зворотного зв'язку та перевіряти відповіді ШІ
- сформувати навички диференціації та адаптації матеріалів відповідно до НУШ і потреб учнів з особливими освітніми потребами
- навчити створювати рубрики, тести й формувальний зворотний зв'язок за допомогою ШІ
- сформувати розуміння академічної доброчесності, захисту персональних даних учнів і правового статусу ШІ-контенту
- розробити проєкт правил використання ШІ в закладі освіти та оптимізувати адміністративну рутину вчителя

Засади Нової української школи та інклюзія: компетентнісні завдання та наскрізні вміння за Державним стандартом базової середньої освіти; диференціація матеріалів для учнів з особливими освітніми потребами (інклюзивний компонент, 4 год у модулі 3); формувальне оцінювання й зворотний зв'язок; доброчесне використання ШІ як частина безпечного освітнього середовища; педагогіка партнерства з батьками (шаблони комунікації). правило «нуль персональних даних»: у публічні ШІ-сервіси не вводяться ПІБ, оцінки, діагнози, ІПР, фото й роботи учнів з ідентифікаторами; дані анонімізуються перед запитом; вікові обмеження сервісів (ChatGPT, Gemini, Copilot, від 13 років зі згодою батьків, самостійно, від 18); ШІ є асистентом учителя, а не сервісом для учнів.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: А2. Предметно-методична компетентність; А3. Інформаційно-цифрова компетентність (А3.1, А3.2, А3.3); В1. Інклюзивна компетентність; Г3. Оцінювально-аналітична компетентність; Б2. Емоційно-етична компетентність.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- знання принципів роботи генеративного ШІ, його обмежень, вимог МОН та UNESCO щодо використання ШІ в освіті
- уміння складати, уточнювати й зберігати ефективні промпти для планування уроків, завдань і зворотного зв'язку
- уміння створювати диференційовані компетентнісні завдання трьох рівнів та адаптувати матеріали для учнів з ООП
- уміння розробляти рубрики оцінювання, тести й формувальний зворотний зв'язок за допомогою ШІ та перевіряти їх коректність
- готовність дотримуватися академічної доброчесності, правила «нуль персональних даних» і правового статусу ШІ-контенту
- здатність пропонувати правила використання ШІ для свого закладу та скорочувати адміністративну рутину

Система та критерії оцінювання результатів. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою: три (з п'яти запропонованих) практичні завдання, до 30 балів (по 10 балів), підсумкова робота, до 70 балів. Практичні завдання оцінюються за повнотою,

відповідністю вимогам, обґрунтованістю та практичною спрямованістю: 8–10 балів, високий рівень; 5–7, достатній; 0–4, недостатній. Успішним є результат не менше 75 балів зі 100, з них не менше 18 балів за практичні завдання, та здійснення рефлексії результатів навчання. Підсумкова робота приймається лише з декларацією про використання ШІ (яка частина згенерована і як перевірена).

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат, технічний опис, дизайн, спосіб виготовлення, порядок видачі якого відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 (зі змінами); відомості про сертифікат вносяться до платформи «Вектор»; сертифікат містить QR-код для перевірки в реєстрі сертифікатів UAIT (uait.org.ua/cert).

Вартість: 750 грн, однакова для всіх учасників (у межах експериментального проєкту «Гроші ходять за вчителем», за кошт закладу або приватної особи).

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено інтерактивні лекційні та практичні заняття, а також самостійну роботу слухачів. Особливістю практичних занять є виконання завдань на власних навчальних матеріалах учасників із негайним застосуванням результату в роботі з класом. Самостійна робота передбачає доопрацювання завдань, перевірку згенерованих матеріалів і підготовку підсумкової роботи. Заходами підсумкового контролю є захист підсумкової роботи та рефлексія результатів навчання.

Зміст програми складається з 5 модулів та 13 взаємопов'язаних тем.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 7 год, лекційні заняття, 17 год, практична робота, 4 год, самостійна робота, 2 год, контрольні заходи.

Назва навчальних тем	Лекц.	Практ.	Сам. роб.	Контр.	Усього
МОДУЛЬ 1. ГЕНЕРАТИВНИЙ ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ШКОЛІ: МОЖЛИВОСТІ, МЕЖІ, ПРАВИЛА					
Тема 1.1. Як працюють великі мовні моделі: галюцинації, упередження, вартість	1	1			2
Тема 1.2. Промпт як інструмент учителя: роль, завдання, контекст, формат, обмеження	1	1			2
Тема 1.3. Нормативні засади: рекомендації МОН, UNESCO, захист даних	1		1		2
Разом за модулем 1	3	2	1		6
МОДУЛЬ 2. ШІ В ПІДГОТОВЦІ УРОКУ ЗА ПРОГРАМОЮ НУШ					
Тема 2.1. Планування уроку: від очікуваних результатів до конспекту	1	2			3
Тема 2.2. Компетентнісні завдання трьох рівнів складності		2	1		3
Разом за модулем 2	1	4	1		6
МОДУЛЬ 3. ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ТА ІНКЛЮЗІЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ШІ					
Тема 3.1. Адаптація матеріалів для учнів з особливими освітніми потребами	1	2			3
Тема 3.2. Доступність згенерованих матеріалів і універсальний дизайн		2			2
Разом за модулем 3	1	4			5
МОДУЛЬ 4. ОЦІНЮВАННЯ, ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК І МУЛЬТИМЕДІА ЗІ ШІ					
Тема 4.1. Рубрики, тести та формувальний зворотний зв'язок	1	2			3
Тема 4.2. Візуали, презентації, відеопояснення		1	1		2

Назва навчальних тем	Лекц.	Практ.	Сам. роб.	Контр.	Усього
Тема 4.3. ШІ проти рутини: листи, протоколи, звіти, таблиці		2			2
Разом за модулем 4	1	5	1		7
МОДУЛЬ 5. ДОБРОЧЕСНІСТЬ, БЕЗПЕКА, ПРАВИЛА ЗАКЛАДУ ТА ПІДСУМКИ					
Тема 5.1. Академічна доброчесність і правовий статус ШІ-контенту	1	1			2
Тема 5.2. Правила використання ШІ в закладі освіти		1	1		2
Тема 5.3. Захист підсумкової роботи та рефлексія				2	2
Разом за модулем 5	1	2	1	2	6
Усього	7	17	4	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. ГЕНЕРАТИВНИЙ ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ШКОЛІ: МОЖЛИВОСТІ, МЕЖІ, ПРАВИЛА

Тема 1.1. Як працюють великі мовні моделі: галюцинації, упередження, вартість

Поняття генеративної моделі та відмінність від пошукової системи. Токени, контекст, температура простими словами. Природа «галюцинацій» і способи перевірки фактів. Упередження в навчальних даних та їхній вплив на освітній контент. Енергоємність і вартість ШІ-сервісів. Огляд інструментів (ChatGPT, Gemini, Copilot, Claude, українські сервіси) та їхніх безкоштовних обмежень. Результат: чекліст перевірки відповіді ШІ.

Тема 1.2. Промпт як інструмент учителя: роль, завдання, контекст, формат, обмеження

Структура ефективного запиту: роль, завдання, контекст, формат відповіді, обмеження. Ітеративне уточнення й ланцюжки промптів. Типові помилки запитів учителів. Бібліотека промптів курсу та власна бібліотека учасника. Практика: конспект уроку, лист батькам, пояснення складної теми трьома способами. Результат: власна бібліотека промптів.

Тема 1.3. Нормативні засади: рекомендації МОН, UNESCO, захист даних

Інструктивно-методичні рекомендації МОН (2024) та настанови UNESCO (2023). Закон «Про захист персональних даних» і правило «нуль персональних даних»: у публічні ШІ-сервіси не вводяться ПІБ, оцінки, діагнози, ІПР, фото й роботи учнів з ідентифікаторами; дані анонімізуються перед запитом; вікові обмеження сервісів (ChatGPT, Gemini, Copilot, від 13 років зі згодою батьків, самостійно, від 18); ШІ є асистентом учителя, а не сервісом для учнів. Вікові обмеження сервісів у практиці школи. Результат: пам'ятка «ШІ в моєму закладі: що можна, що ні».

МОДУЛЬ 2. ШІ В ПІДГОТОВЦІ УРОКУ ЗА ПРОГРАМОЮ НУШ

Тема 2.1. Планування уроку: від очікуваних результатів до конспекту

Очікувані результати навчання модельної програми як вхідні дані для ШІ. Генерація плану уроку, конспекту, опорних запитань. Перевірка відповідності Державному стандарту та модельній програмі. Адаптація готового плану під клас. Результат: конспект уроку з власної модельної програми.

Тема 2.2. Компетентнісні завдання трьох рівнів складності

Таксономія завдань: репродуктивні, продуктивні, творчі. Генерація завдань трьох рівнів до однієї теми, перевірка коректності та відповідності віку. Проблемні й дослідницькі завдання. Результат: добірка завдань трьох рівнів до теми.

МОДУЛЬ 3. ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ТА ІНКЛЮЗІЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ШІ

Тема 3.1. Адаптація матеріалів для учнів з особливими освітніми потребами

Рівні підтримки за Порядком організації інклюзивного навчання у ЗЗСО (постанова КМУ від 15.09.2021 № 957) і роль асистента вчителя. Спрощення тексту (Easy-to-Read), скорочення, альтернативні формати, піктограми, озвучення. Генерація адаптованих версій одного матеріалу для різних потреб і перевірка їх дефектологом/асистентом. Результат: адаптований матеріал до уроку.

Інклюзивний компонент: 2 год. Учасники працюють з анонімізованим профілем потреб учня; обговорюють межі ШІ в роботі з дітьми з ООП та співпрацю з командою психолого-педагогічного супроводу.

Тема 3.2. Доступність згенерованих матеріалів і універсальний дизайн

Принципи універсального дизайну в навчанні. Перевірка доступності документів і презентацій (контраст не менше 4,5:1, кегль, альтернативний текст, структура заголовків, Accessibility Checker). Візуальна підтримка й передбачуваність для учнів з ООП. Результат: урок із трьома рівнями складності та доступними матеріалами.

Інклюзивний компонент: 2 год. Перевірка матеріалів читачем екрана (NVDA / Narrator), адаптація для учнів з порушенням зору, слуху, РАС.

МОДУЛЬ 4. ОЦІНЮВАННЯ, ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК І МУЛЬТИМЕДІА ЗІ ШІ

Тема 4.1. Рубрики, тести та формувальний зворотний зв'язок

Формувальне оцінювання в НУШ (наказ МОН № 1093/2024). Генерація критеріїв і рубрик, тестів із самоперевіркою, банку коментарів до робіт. Перевірка рубрик на валідність, виправлення помилок ШІ. Результат: рубрика й тест до теми.

Тема 4.2. Візуали, презентації, відеопояснення

Генерація зображень і схем для уроку, презентацій, скринкастів та озвучених слайдів у безкоштовних лімітах сервісів. Ліцензії на зображення, зазначення використання ШІ. Результат: мультимедійний супровід уроку.

Тема 4.3. ШІ проти рутини: листи, протоколи, звіти, таблиці

Шаблони комунікації з батьками (педагогіка партнерства), протоколи, звіти, планування. Автоматизація таблиць без передавання персональних даних учнів. Результат: три шаблони, що економлять час щотижня.

МОДУЛЬ 5. ДОБРОЧЕСНІСТЬ, БЕЗПЕКА, ПРАВИЛА ЗАКЛАДУ ТА ПІДСУМКИ

Тема 5.1. Академічна доброчесність і правовий статус ШІ-контенту

Доброчесне використання ШІ учнями й учителями, детектори та їхня ненадійність, завдання, які не має сенсу списувати. Право особливого роду на ШІ-контент (ЗУ № 2811-IX), ліцензії Creative Commons, декларація про використання ШІ. Результат: правила доброчесності для класу.

Тема 5.2. Правила використання ШІ в закладі освіти

Структура локальних правил: дозволене й заборонене використання, дані учнів, вікові обмеження, відповідальність, інформування батьків. Розроблення проєкту правил для свого закладу. Результат: проєкт правил використання ШІ в закладі.

Тема 5.3. Захист підсумкової роботи та рефлексія

Презентація уроку зі ШІ з декларацією про використання ШІ; взаємооцінювання за рубрикою; рефлексія результатів навчання (метод «3-2-1»).

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Чекліст перевірки відповіді ШІ. Скласти власний чекліст перевірки фактів, упереджень і доречності згенерованого матеріалу та застосувати його до трьох відповідей ШІ.
2. Конспект уроку. Згенерувати й доопрацювати конспект уроку за власною модельною програмою з компетентнісними завданнями трьох рівнів.

3. Адаптація для учня з ООП. Створити адаптовану версію навчального матеріалу (спрощений текст, альтернативний формат) і перевірити її доступність.
4. Рубрика й тест. Розробити рубрику оцінювання та тест із самоперевіркою до теми, перевірити їх коректність.
5. Правила ШІ в закладі. Підготувати проєкт правил використання ШІ для свого закладу з розділом про персональні дані учнів.

3.2. Підсумкова робота

Урок зі ШІ: конспект за модельною програмою НУШ, завдання трьох рівнів, адаптований матеріал для учня з ООП, рубрика оцінювання та декларація про використання ШІ. Захищається онлайн на підсумковому занятті; оцінюється до 70 балів за рубрикою (відповідність стандарту, диференціація, доброчесність, перевірка ШІ, практична застосовність).

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові документи

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 06.10.2026).
2. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20> (дата звернення: 06.10.2026).
3. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (дата звернення: 06.10.2026).
4. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20> (дата звернення: 06.10.2026).
5. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-п> (дата звернення: 06.10.2026).
6. Про затвердження Державного стандарту базової середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-п> (дата звернення: 06.10.2026).
7. Про реалізацію експериментального проєкту щодо закупівлі послуг з підвищення кваліфікації та супервізії педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 05.11.2025 № 1439. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1439-2025-п> (дата звернення: 06.10.2026).
8. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ МОН від 29.08.2024 № 1225. URL: <https://mon.gov.ua> (дата звернення: 06.10.2026).
9. Рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів : наказ МОН від 02.08.2024 № 1093. URL: <https://mon.gov.ua> (дата звернення: 06.10.2026).
10. Інструктивно-методичні рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти. МОН, 2024. URL: <https://mon.gov.ua> (дата звернення: 06.10.2026).
11. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності : наказ МОН від 10.12.2021 № 1340. URL: <https://mon.gov.ua> (дата звернення: 06.10.2026).
12. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 № 957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-п> (дата звернення: 06.10.2026).

Основна література

13. UNESCO. Guidance for generative AI in education and research. Paris: UNESCO, 2023 (укр. переклад: МОН, 2024). URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000386693> (дата звернення: 06.10.2026).
14. Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-р> (дата звернення: 06.10.2026).
15. Державна служба якості освіти. Результати опитування педагогічних працівників щодо використання цифрових технологій та ШІ (2025). URL: <https://sqe.gov.ua> (дата звернення: 06.10.2026).
16. Міжнародна рамка цифрової компетентності DigCompEdu (Європейська комісія, 2017; оновлення 2023). URL: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/digcompedu_en (дата звернення: 06.10.2026).

17. WCAG 2.2, Настанови з доступності вебконтенту. W3C, 2023. URL: <https://www.w3.org/TR/WCAG22/> (дата звернення: 06.10.2026).

Додаткова література та ресурси

- 18. Mollick E., Mollick L. Assigning AI: Seven approaches for students, with prompts. Wharton School, 2023.
- 19. Освітній проект «На Урок», «Всеосвіта»: добірки з використання ШІ в освіті (2024–2026).
- 20. Реєстр сертифікатів ГС «УАІТ». URL: <https://uait.org.ua/cert/> (дата звернення: 06.10.2026).
- 21. Сайт курсу. URL: <https://courses.uait.org.ua/ai-teachers/> (дата звернення: 06.10.2026).